Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 30 juni 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Artiklarna 20 och 21 FEUF — Direktiv 2004/38/EG — Artikel 13.2 första stycket c — Förordning (EEG) nr 1612/68 — Artikel 12 — Uppehållsrätt för en unionsmedborgarens familjemedlemmar — Äktenskap mellan en unionsmedborgare och en tredjelandsmedborgare — Våld i hemmet — Äktenskapsskillnad som föregicks av unionsmedborgarens avresa — Bibehållen uppehållsrätt för en tredjelandsmedborgare som har vårdnaden om de gemensamma barnen som är unionsmedborgare”

I mål C-115/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Appellationsdomstol för England och Wales, avdelningen för tvistemål och förvaltningsmål) (Förenade kungariket)), genom beslut av den 25 februari 2015, som inkom till domstolen den 6 mars 2015, i målet

**Secretary of State for the Home Department,**

mot

**NA,**

ytterligare deltagare i rättegången:

**Aire Centre,**

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta (referent) samt domarna A. Arabadjiev, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund, och S. Rodin,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: handläggaren K. Malacek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 18 februari 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— NA, genom A. Gonzalez, solicitor, B. Asanovic, barrister, samt av T. de la Mare, QC,

* Rättegångsspråk: engelska.

— Aire Centre, genom T. Buley, barrister, och R. Drabble, QC, befullmäktigade av L. Barratt, solicitor,

— Förenade kungarikets regering, genom V. Kaye och M. Holt, båda i egenskap av ombud, biträdda av B. Kennelly och B. Lask, barristers,

— Danmarks regering, genom C. Thorning och M. S. Wolff, båda i egenskap av ombud,

— Nederländernas regering, genom M. Bulterman och C. Schillemans, båda i egenskap av ombud,

— Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom M. Kellerbauer, M. Wilderspin, E. Montaguti och C. Tufvesson, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 14 april 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

## Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 20 och 21 FEUF, av artikel 13.2 första stycket c i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 2004, s. 77, och rättelse i EUT L 229, 2004, s. 35, och rättelse till rättelsen i EUT L 197, 2005, s. 34) och av artikel 12 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, 1968, s. 2).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Secretary of State for the Home Department (inrikesministeriet) och NA, som är pakistansk medborgare, angående hennes uppehållsrätt i Förenade kungariket.

### Tillämpliga bestämmelser

*Unionsrätt*

Direktiv 2004/38

3 I skäl 15 i direktiv 2004/38 anges följande:

”Familjemedlemmarna bör omfattas av ett rättsligt skydd för det fall att unionsmedborgaren avlider, skiljer sig, gifter sig eller när ett registrerat partnerskap upplöses. Med respekt för familjelivet och den mänskliga värdigheten samt för att under vissa förhållanden undvika missbruk, bör åtgärder vidtas för att säkerställa att familjemedlemmar som redan uppehåller sig inom den mottagande medlemsstatens territorium får behålla uppehållsrätten uteslutande på personlig grund.”

4 I artikel 2, med rubriken ”Definitioner”, i samma direktiv anges följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *unionsmedborgare*: varje person som är medborgare i en medlemsstat.

2. *familjemedlem:*
   a) make eller maka,

…

3. *mottagande medlemsstat*: den medlemsstat dit unionsmedborgaren reser för att utöva sin rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig.”

5 Artikel 3 i nämnda direktiv har rubriken ”Förmånstagare”. I punkt 1 i den artikeln föreskrivs följande:

”Detta direktiv skall tillämpas på alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i samt på de familjemedlemmar enligt definitionen i artikel 2.2 som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren.”

6 Artikel 7 i samma direktiv har rubriken ”Uppehållsrätt för längre tid än tre månader”. I punkterna 1 och 2 i den artikeln föreskrivs följande:

”1. Varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader om den berörda personen

a) är anställd eller egenföretagare i den mottagande medlemsstaten, eller

b) för egen och sina familjemedlemmars räkning har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller

c)

— är inskriven vid en privat eller statlig institution, som är erkänd eller finansierad av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess lagstiftning eller administrativa praxis, med huvudsyftet att bedriva studier eller genomgå en yrkesutbildning

— samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten samt avger en försäkran till den behöriga nationella myndigheten, i form av en förklaring eller på något annat valfritt likvärdigt sätt, om att han har tillräckliga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen, så att de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under deras vistelseperiod, eller

d) är familjemedlem som följer med eller ansluter sig till en unionsmedborgare som uppfyller kraven i a, b eller c.

2. Uppehållsrätten enligt punkt 1 skall även omfatta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat när de följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten, förutsatt att unionsmedborgaren uppfyller villkoren i punkt 1 a, 1 b eller 1 c.”

7 I artikel 12, med rubriken ”Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar om unionsmedborgaren avlider eller lämnar landet”, i direktiv 2004/38 föreskrivs följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens död eller avresa från den mottagande medlemsstaten inte påverka uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som är medborgare i en medlemsstat.

Innan personerna i fråga kan få permanent uppehållsrätt skall de uppfylla kraven i artikel 7.1 a, 7.1 b, 7.1 c eller 7.1 d.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens död inte leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat och som har varit bosatta i den mottagande medlemsstaten som familjemedlemmar i minst ett år före unionsmedborgarens frånfälle.

Innan personerna i fråga förvärvar permanent uppehållsrätt skall det fortfarande vara ett krav för uppehållsrätt att de kan visa att de är anställda eller egenföretagare eller att de har tillräckliga tillgångar för sig själva och sina familjemedlemmar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under sin uppehållsperiod samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller är medlemmar i en familj som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa villkor. ’Tillräckliga tillgångar’ skall vara sådana som anges i artikel 8.4.

Den uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund.

3. Unionsmedborgarens avresa från den mottagande medlemsstaten eller unionsmedborgarens död skall inte medföra förlust av uppehållsrätt för unionsmedborgarens barn eller för den förälder som har den faktiska vårdnaden om barnen, oavsett nationalitet, om barnen är bosatta i den mottagande medlemsstaten och inskrivna vid en utbildningsanstalt för att bedriva studier där, förrän deras studier avslutats.”

8 Artikel 13 i direktiv 2004/38 har rubriken ”Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar vid äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap”. Punkt 2 i den artikeln har följande lydelse:

”Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap som avses i artikel 2.b inte leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

a) om äktenskapet eller det registrerade partnerskap som avses i artikel 2 b, när förfarandet för äktenskapsskillnad eller ogiltigförklaring av äktenskapet eller upplösning av det registrerade partnerskapet inleds, har varat i minst tre år, varav minst ett år i den mottagande medlemsstaten, eller

b) om vårdnaden av unionsmedborgarens barn genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna som avses i artikel 2.b eller genom ett domstolsbeslut har överlåtits på den make, maka eller partner som inte är medborgare i en medlemsstat, eller

c) om detta är befogat med hänsyn till särskilt svåra omständigheter t.ex. att ha varit utsatt för våld i hemmet medan äktenskapet eller det registrerade partnerskapet bestod, eller

d) om den make, maka eller partner som avses i artikel 2.b, som inte är medborgare i en medlemsstat, genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna eller genom ett domstolsbeslut har rätt till umgänge med ett underårigt barn, förutsatt att domstolen har fastställt att denna umgängesrätt måste ske i den mottagande medlemsstaten och under så lång tid som krävs.

Innan personerna i fråga förvärvar permanent uppehållsrätt skall det fortfarande vara ett krav för uppehållsrätt att de kan visa att de är anställda eller egenföretagare eller att de har tillräckliga tillgångar för sig själva och sina familjemedlemmar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under sin uppehållsperiod samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller är medlemmar i en familj som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa villkor. 'Tillräckliga tillgångar' skall vara sådana som anges i artikel 8.4.

Den uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund."

9 Artikel 14 i direktivet har rubriken "Bibehållen uppehållsrätt". I punkt 2 i den artikeln föreskrivs följande:

"Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall ha uppehållsrätt enligt artiklarna 7, 12 och 13 så länge de uppfyller villkoren i dessa artiklar.

…"

Förordning nr 1612/68

10 Artikel 12 första stycket i förordning nr 1612/68 har följande lydelse:

"Barnen till en medborgare i en medlemsstat som är eller har varit anställd i en annan medlemsstat skall ha tillträde till denna stats allmänna skolor, lärlingsutbildning och yrkesskolekurser på samma villkor som medborgarna i denna stat, om barnen bor där."

*Nationell rätt*

11 Det följer av beslutet om hänskjutande att artikel 13.2 i direktiv 2004/38 har införlivats med den nationella rättsordningen genom artikel 10 i Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 (2006 års invandringsförordning (Europeiska ekonomiska samarbetsområdet)) (nedan kallad 2006 års förordning).

12 I artikel 10.5 i 2006 års förordning anges att den berörda personen måste uppfylla vissa villkor för att kunna bibehålla sin uppehållsrätt vid äktenskapsskillnad. Den berörda personen ska bland annat ha upphört att vara familjemedlem antingen till en person som är berättigad till permanent uppehållsrätt eller till en medborgare i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som vid tidpunkten för äktenskapsskillnaden hade permanent uppehållsrätt.

13 Enligt 2006 års förordning avses med "berättigad person" en medborgare i EES-området som är bosatt i Förenade kungariket i egenskap av arbetssökande, anställd, egenföretagare, självförsörjande person eller student.

14 Av beslutet om hänskjutande framgår även att härledd uppehållsrätt som tillkommer föräldern till ett barn som omfattas av artikel 12 i förordning nr 1612/68 följer av artikel 15 A i 2006 års förordning. I sistnämnda artikel föreskrivs i huvudsak följande:

”1) En person (nedan kallad P) som inte omfattas av undantag och som uppfyller de villkor som angetts i punkterna 2), 3), 4), 4 A) eller 5) i förevarande förordning har rätt att uppehålla sig i Förenade kungariket så länge som P uppfyller relevanta villkor.

…

3) P uppfyller villkoren i denna punkt om

a) P är en EES-medborgares barn (nedan kallat ”förälder som är EES-medborgare”),

b) P var bosatt i Förenade kungariket när föräldern som är EES-medborgare var bosatt i Förenade kungariket och var arbetstagare där, och

c) P går i skolan i Förenade kungariket och gjorde det när föräldern som är EES-medborgare befann sig i Förenade kungariket.

4) P uppfyller villkoren i denna punkt om

a) P har vårdnaden om ett barn som uppfyller villkoren i punkt 3 (nedan kallad den relevanta personen) och

b) den relevanta personen inte skulle kunna fullfölja sin skolgång i Förenade kungariket om P blev tvungen att lämna landet.

…”

**Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna**

15 NA är en pakistansk medborgare som i september 2003 gifte sig med KA, som är tysk medborgare. I mars 2004 flyttade paret till Förenade kungariket.

16 Makarnas förhållande blev emellertid sämre och NA utsattes vid flera tillfällen för våld i hemmet.

17 KA lämnade makarnas hem i oktober 2006 och i december 2006 flyttade han från Förenade kungariket.

18 När KA var bosatt i Förenade kungariket var han antingen anställd eller egenföretagare.

19 Makarna fick två döttrar, MA och IA. De föddes i Förenade kungariket den 14 november 2005 respektive den 3 februari 2007 och är tyska medborgare.

20 KA hävdade att han hade skilt sig från NA genom en så kallad talaq som utfärdades i Karachi (Pakistan) den 13 mars 2007. I september 2008 ansökte NA om äktenskapsskillnad i Förenade kungariket. Slutgiltig dom om äktenskapsskillnad meddelades den 4 augusti 2009, och det beslutades att NA skulle ha ensam vårdnad om parets två döttrar.

21 MA och IA går i skola i Förenade kungariket sedan januari 2009 respektive september 2010.

22 Genom ett beslut som antogs inom ramen för prövningen av en ansökan som NA hade ingett i syfte att erhålla permanent uppehållsrätt i Förenade kungariket, beslutade den behöriga myndigheten på området för uppehållsrätt, inrikesministern, att NA inte hade uppehållsrätt i Förenade kungariket.

23 NA:s överklagande av detta beslut ogillades.

24 NA överklagade därefter till Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Överrätten, immigrations- och asylavdelningen, Förenade kungariket) som prövade de tre rättsliga grunder som NA åberopat till stöd för sin ansökan om uppehållsrätt i Förenade kungariket.

25 För det första fann nämnda domstol att NA inte med framgång kunde göra gällande att hon hade en bibehållen uppehållsrätt i Förenade kungariket enligt artikel 13.2 i direktiv 2004/38. Vid tidpunkten för äktenskapsskillnaden utövade KA nämligen inte längre de rättigheter som följer av fördraget i denna medlemsstat. Det villkoret följer av nämnda bestämmelse och av dom av den 13 februari 1985, Diatta (267/83, EU:C:1985:67).

26 NA ansåg inte att det villkoret var avsett att utgöra en förutsättning för bibehållen uppehållsrätt enligt artikel 13.2 i direktiv 2004/38 och överklagade, i denna del, nämnda avgörande till den hänskjutande domstolen.

27 För det andra angav Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Överrätten, immigrations- och asylavdelningen) att NA under alla omständigheter hade uppehållsrätt i Förenade kungariket enligt unionsrätten, dels med stöd av artikel 20 FEUF såsom domstolen tolkat den i domen av den 8 mars 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), dels med stöd av artikel 12 i förordning nr 1612/68.

28 Inrikesministern överklagade avgörandet från Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Överrätten, immigrations- och asylavdelningen) i denna del till den hänskjutande domstolen. Inrikesministern medgav att MA och IA visserligen har rättigheter i egenskap av unionsmedborgare enligt artiklarna 20 och 21 FEUF, men anser – med hänvisning till domen av den 10 oktober 2013, Alokpa och Moudoulou (C-86/12, EU:C:2013:645) – att dessa rättigheter endast skulle åsidosättas om MA och IA ”rent faktiskt skulle vara tvungna att lämna unionen som helhet”. Så är inte fallet i förevarande fall, då barnen har uppehållsrätt i den medlemsstat som de är medborgare i, det vill säga i Förbundsrepubliken Tyskland. Vad beträffar den uppehållsrätt som stadgas i artikel 12 i förordning nr 1612/68, anser inrikesministern att den bestämmelsen innebär att den förälder som är unionsmedborgare ska befinna sig i den mottagande medlemsstaten vid den tidpunkt då barnet påbörjar sin skolgång. Inte heller detta är fallet i förevarande mål.

29 För det tredje fann Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Överrätten, immigrations- och asylavdelningen) slutligen att den omständigheten att NA nekas uppehållsrätt i Förenade kungariket medför att hennes barn MA och IA tvingas lämna den medlemsstaten tillsammans med sin mor, eftersom hon har beviljats ensam vårdnad och vidare att ett avlägsnandebeslut beträffande de aktuella barnen skulle innebära ett åsidosättande av deras rättigheter enligt artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen). Nämnda domstol biföll därför NA:s överklagande med stöd av den bestämmelsen. Inrikesministern överklagade inte denna del av avgörandet.

30 Mot denna bakgrund beslutade Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Appellationsdomstol för England och Wales, avdelningen för tvistemål och förvaltningsmål, i Förenade kungariket) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Måste en tredjelandsmedborgare som är före detta make till en unionsmedborgare kunna styrka att den före detta maken utövade rättigheter enligt fördraget i den mottagande medlemsstaten vid tidpunkten för makarnas äktenskapsskillnad för att ha rätt till bibehållen uppehållsrätt enligt artikel 13.2 i direktiv 2004/38?

2) Har en unionsmedborgare en rättighet enligt unionsrätten att uppehålla sig i en mottagande medlemsstat enligt artiklarna 20 och 21 FEUF i en situation där den enda medlemsstat där nämnda medborgare har uppehållsrätt är den stat i vilken han eller hon är medborgare men där en behörig domstol slagit fast att avlägsnande av honom eller henne från den mottagande medlemsstaten till den stat där han eller hon är medborgare skulle innebära ett åsidosättande av vederbörandes rättigheter enligt artikel 8 i [Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna] eller artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna?

3) Om den unionsmedborgare som avses i fråga 2 ovan är ett barn, ska då den förälder som har ensam vårdnad om barnet anses ha en härledd uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten om barnet skulle vara tvunget att följa med denna förälder för det fall föräldern avlägsnades från den mottagande medlemsstaten?

4) Har ett barn uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten enligt artikel 12 i förordning nr 1612/68 (nu artikel 10 i förordning nr 492/2011/EU) om den förälder som är unionsmedborgare – och som har arbetat i den mottagande medlemsstaten – inte längre är bosatt i sistnämnda stat när barnet påbörjar sin skolgång i den medlemsstaten?”

## Prövning av tolkningsfrågorna

*Den första frågan*

31 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 13.2 första stycket c i direktiv 2004/38 ska tolkas på så sätt att en tredjelandsmedborgare som är före detta make till en unionsmedborgare och som utsatts för våld i hemmet av den unionsmedborgaren under äktenskapet, har rätt till bibehållen uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten, med stöd av den bestämmelsen, när äktenskapsskillnaden äger rum efter det att den make som är unionsmedborgare lämnat den medlemsstaten.

32 Enligt artikel 13.2 första stycket c i direktiv 2004/38 ska äktenskapsskillnad inte leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat ”om detta är befogat med hänsyn till särskilt svåra omständigheter t.ex. att ha varit utsatt för våld i hemmet medan äktenskapet eller det registrerade partnerskapet bestod”.

33 Domstolen kommer att pröva villkoren för tillämpningen av denna bestämmelse och bland annat – när det såsom i det nationella målet är fråga om ett fall där en tredjelandsmedborgare under sitt äktenskap har utsatts för våld i hemmet som begåtts av en unionsmedborgare som tredjelandsmedborgaren skilt sig från – om unionsmedborgaren måste uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten, i enlighet med artikel 7.1 i direktiv 2004/38, till dess att äktenskapsskillnaden äger rum, för att nämnda tredjelandsmedborgare med framgång ska kunna göra gällande artikel 13.2 första stycket c i det direktivet.

34 Vad beträffar artikel 13.2 första stycket a i direktiv 2004/38 har domstolen redan slagit fast att om unionsmedborgaren lämnar den mottagande medlemsstaten för att bosätta sig i en annan medlemsstat eller i tredjeland, innan det rättsliga förfarandet för äktenskapsskillnad inleds, upphör den härledda uppehållsrätten för den make som är tredjelandsmedborgare med stöd av artikel 7.2 i direktiv 2004/38 i samband med att den make som är unionsmedborgare avreser och kan följaktligen inte längre upprätthållas på grundval av artikel 13.2 a i direktivet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2015, Singh m.fl., C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 62).

35 Under sådana omständigheter har nämligen det förhållandet att den make som är unionsmedborgare har avrest redan medfört att den make som är tredjelandsmedborgare och som är bosatt i den mottagande medlemsstaten har förlorat sin uppehållsrätt. En ansökan om äktenskapsskillnad som inges därefter kan inte återuppliva den rätten, eftersom det i artikel 13 i direktiv 2004/38 endast talas om ”bibehållen” befintlig uppehållsrätt (se dom av den 16 juli 2015, Singh m.fl., C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 67).

36 Domstolen har slagit fast att tredjelandsmedborgarens make eller maka som är unionsmedborgare måste uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten i enlighet med artikel 7.1 i direktiv 2004/38 fram till den tidpunkt då förfarandet för äktenskapsskillnad inleds för att tredjelandsmedborgaren ska kunna göra gällande en bibehållen uppehållsrätt på grundval av artikel 13.2 i direktivet (dom av den 16 juli 2015, Singh m.fl., C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 66).

37 Dessa överväganden är relevanta med avseende på omständigheterna i det nationella målet såvitt avser tolkningen av artikel 13.2 första stycket c i direktiv 2004/38.

38 Det ska härvidlag beaktas att den bestämmelsen innefattas i artikel 13.2 i direktiv 2004/38. Således ska den inte ges en självständig tolkning utan tolkas mot bakgrund av artikel 13.2 första stycket.

39 Domstolen erinrar inledningsvis om att det vid fastställandet av en unionsbestämmelses innebörd är nödvändigt att ta hänsyn till såväl dess lydelse som till dess sammanhang och ändamål (dom av den 10 oktober 2013, Spedition Welter GmbH, C-306/12, EU:C:2013:650, punkt 17).

40 Det följer för det första av såväl rubriken avseende som ordalydelsen i artikel 13.2 i direktiv 2004/38 att bibehållen uppehållsrätt enligt den bestämmelsen för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat bland annat föreligger vid äktenskapsskillnad. Följaktligen medför inte äktenskapsskillnad någon förlust av sådan uppehållsrätt när villkoren i den bestämmelsen är uppfyllda.

41 Vad beträffar bestämmelsens sammanhang ska framhållas att artikel 13.2 i direktiv 2004/38 utgör ett undantag från principen att alla tredjelandsmedborgare inte har rätt att resa in och uppehålla sig i en medlemsstat enligt direktiv 2004/38, utan att uteslutande de som är ”familjemedlemmar”, i den mening som avses i artikel 2.2 i det direktivet, till en unionsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet genom att bosätta sig i en annan medlemsstat än den där han eller hon är medborgare tillerkänns denna rättighet. Denna princip har fastställts i domstolens fasta praxis (se, bland annat, dom av den 16 juli 2015, Singh m.fl., C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 51).

42 Artikel 13.2 i direktiv 2004/38 avser nämligen exceptionella fall där äktenskapsskillnad inte medför förlust av uppehållsrätt för de berörda tredjelandsmedborgarna, enligt direktiv 2004/38, även om nämnda tredjelandsmedborgare som en följd av äktenskapsskillnaden inte längre uppfyller de villkor som anges i artikel 7.2 i samma direktiv, och framför allt inte villkoret att det ska vara fråga om ”familjemedlem[mar]” i den mening som avses i artikel 2.2 a i samma direktiv.

43 Det ska härvidlag tilläggas att det i artikel 12 i direktiv 2004/38, som särskilt avser bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar om unionsmedborgaren avlider eller lämnar landet, endast föreskrivs bibehållen uppehållsrätt för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat vid unionsmedborgarens död och inte vid unionsmedborgarens avresa från den mottagande medlemsstaten.

44 Vidare kan det således konstateras att unionslagstiftaren, vid antagandet av det direktivet, underlät att föreskriva ett särskilt skydd, bland annat på grund av särskilt svåra omständigheter, för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, som motsvarar det skydd som föreskrivs i artikel 13.2 c i direktiv 2004/38, med avseende på sådana fall där unionsmedborgaren lämnar den mottagande medlemsstaten.

45 Vad slutligen beträffar ändamålet med artikel 13.2 i direktiv 2004/38, svarar den bestämmelsen mot syftet i skäl 15 i direktivet, som är att ge familjemedlemmarna ett rättsligt skydd för det fall att unionsmedborgaren skiljer sig, när äktenskapet ogiltigförklaras eller när ett registrerat partnerskap upplöses, genom att åtgärder vidtas för att säkerställa att familjemedlemmar som redan uppehåller sig inom den mottagande medlemsstatens territorium får behålla uppehållsrätten uteslutande på personlig grund.

46 Det följer av tillkomsthistorien för direktiv 2004/38 och närmare bestämt av redogörelsen för skälen i förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (KOM(2001) 257 slutlig) att enligt den unionsrätt som var tillämplig före direktiv 2004/38 kunde den frånskilde maken förlora sin uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten.

47 I nämnda förslag till direktiv preciseras att den föreslagna bestämmelsen, sedermera artikel 13.2 i direktiv 2004/38, har till syfte att erbjuda ett visst rättsligt skydd för de personer vilkas uppehållsrätt är kopplad till familjeband, i detta fall äktenskap, och som därför riskerar att bli offer för utpressning i en skilsmässosituation. Det har i samma förslag till direktiv vidare angetts att ett sådant skydd endast är nödvändigt när äktenskapsskillnaden är slutgiltig, eftersom uppehållsrätten för den make som är tredjelandsmedborgare inte påverkas av en hemskillnad.

48 Domstolen drar av det ovanstående slutsatsen att det beträffande artikel 13.2 i direktiv 2004/38 följer av dess lydelse, sammanhang och ändamål att genomförandet av den bestämmelsen, vilken inbegriper den rättighet som följer av artikel 13.2 första stycket c i direktiv 2004/38, är avhängigt av de berörda personernas äktenskapsskillnad.

49 Det kan även konstateras att en tolkning av artikel 13.2 första stycket c i direktiv 2004/38, enligt vilken en tredjelandsmedborgare med framgång skulle kunna göra gällande den rättighet som följer av den bestämmelsen då maken, som är unionsmedborgare, har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten i enlighet med artikel 7.1 i direktiv 2004/38, inte fram till dess att det rättsliga förfarandet för äktenskapsskillnad inleddes utan senast till den tidpunkt då våldet i hemmet ägde rum, strider mot en bokstavstolkning, systematisk tolkning och teleologisk tolkning av artikel 13.2 i direktiv 2004/38.

50 När det såsom i det nationella målet är fråga om ett fall där en tredjelandsmedborgare under sitt äktenskap har utsatts för våld i hemmet som begåtts av en unionsmedborgare som tredjelandsmedborgaren skilt sig från, måste unionsmedborgaren uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten, i enlighet med artikel 7.1 i direktiv 2004/38, till dess att förfarandet för äktenskapsskillnad inleds, för att nämnda tredjelandsmedborgare ska ha rätt att göra gällande artikel 13.2 första stycket c i det direktivet.

51 Av det anförda följer att den första frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 13.2 första stycket c i direktiv 2004/38 ska tolkas på så sätt att en tredjelandsmedborgare som är före detta make till en unionsmedborgare och som utsatts för våld i hemmet av den unionsmedborgaren under äktenskapet, inte har rätt till bibehållen uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten, med stöd av den bestämmelsen, när förfarandet för äktenskapsskillnad inleddes efter det att maken som är unionsmedborgare hade lämnat den medlemsstaten.

*Den fjärde frågan*

52 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan, som ska prövas efter den första frågan, för att få klarhet i huruvida artikel 12 i förordning nr 1612/68 ska tolkas på så sätt att ett barn och barnets förälder som är tredjelandsmedborgare och som har ensam vårdnad om det barnet har uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten enligt den bestämmelsen, i en sådan situation som den som är i fråga i det nationella målet, där den andra föräldern är unionsmedborgare och arbetar i den medlemsstaten men inte längre är bosatt i sistnämnda stat när barnet påbörjar sin skolgång i denna stat.

53 Enligt artikel 12 i förordning nr 1612/68 ska barnen till en medborgare i en medlemsstat som är eller har varit anställd i en annan medlemsstat ha tillträde till denna stats allmänna skolor, lärlingsutbildning och yrkesskolekurser på samma villkor som medborgarna i denna stat, om barnen bor där.

54 Rätten till utbildning i den mottagande medlemsstaten för barn till migrerande arbetstagare enligt den bestämmelsen beror på huruvida barnet i fråga är bosatt i den mottagande medlemsstaten. Barn som har flyttat till den mottagande medlemsstaten i egenskap av familjemedlemmar till en migrerande arbetstagare, liksom barn som bor i en medlemsstat där deras mor eller far är eller har varit anställd sedan födseln, kan göra gällande en rätt till utbildning i den medlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 februari 2010, Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83, punkt 45).

55 Syftet med artikel 12 i förordning nr 1612/68 är framför allt att barn till en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat ska ha möjlighet att påbörja och i förekommande fall slutföra sin utbildning i den mottagande medlemsstaten, även om arbetstagaren inte längre är anställd där (dom av den 23 februari 2010, Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83, punkt 51).

56 Såsom följer av lydelsen av artikel 12 i förordning nr 1612/68, är nämnda rättighet inte begränsad till barn till aktiva migrerande arbetstagare. Den omfattar även barn till före detta migrerande arbetstagare. Härav följer att barnens rätt till likabehandling vad avser utbildning inte är beroende av den omständigheten att deras mor eller far har behållit sin ställning som migrerande arbetstagare i den mottagande medlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 februari 2010, Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83, punkt 50).

57 Domstolen har slagit fast att barns rätt enligt artikel 12 i förordning nr 1612/68 inte är avhängig av föräldrarnas uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten. Enligt artikel 12 krävs det enbart att barnet har bott med en eller båda föräldrarna i en medlemsstat medan åtminstone en av föräldrarna var bosatt där som arbetstagare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 februari 2010, Ibrahim och Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, punkt 40).

58 Att godta att barn till före detta migrerande arbetstagare ska kunna fullfölja sina studier i den mottagande medlemsstaten, trots att deras föräldrar inte längre är bosatta där, är likvärdigt med att tillerkänna dem en uppehållsrätt som grundar sig på artikel 12 i förordning nr 1612/68 och som är oberoende av föräldrarnas uppehållsrätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 februari 2010, Ibrahim och Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, punkt 41).

59 Av domstolens praxis följer således att det enligt artikel 12 i förordning nr 1612/68, för att ett barn ska tillerkännas den rättighet som föreskrivs i den bestämmelsen, inte krävs att föräldern, som är före detta migrerande arbetstagare, fortfarande är bosatt i den mottagande medlemsstaten vid den tidpunkt då barnet påbörjar sin skolgång eller sina studier, och inte heller att den föräldern fortfarande uppehåller sig i nämnda medlemsstat under barnets skolgång eller studier.

60 I förevarande fall följer det av beslutet om hänskjutande att KA, make till klaganden i det nationella målet, var bosatt i Förenade kungariket som anställd eller egenföretagare från den tidpunkt då paret anlände till den medlemsstaten till dess att KA lämnade Förenade kungariket, det vill säga under tidsperioden mars 2004 till december 2006.

61 Av beslutet om hänskjutande följer även att parets döttrar MA och IA är födda i Förenade kungariket och har bott i den medlemsstaten sedan de föddes.

62 MA och IA uppfyller således villkoren för att kunna göra gällande artikel 12 i förordning nr 1612/68, eftersom de är barn till en före detta migrerande arbetstagare och sedan födseln har varit bosatta i den medlemsstat där deras far varit anställd.

63 Vid sådana förhållanden som de som är i fråga i det nationella målet har ett barn till en före detta migrerande arbetstagare vilket sedan födseln har varit bosatt i den mottagande medlemsstaten dels rätt att inleda och fullfölja sina studier i den medlemsstaten i enlighet med artikel 12 i förordning nr 1612/68, dels följaktligen uppehållsrätt med stöd av samma bestämmelse. Om föräldern, som är en före detta migrerande arbetstagare, är bosatt eller inte längre är bosatt i nämnda medlemsstat vid den tidpunkt då barnet påbörjade sin skolgång saknar härvidlag betydelse.

64 Enligt domstolens praxis innebär denna rätt till undervisning även uppehållsrätt för ett barn till en migrerande arbetstagare eller före detta migrerande arbetstagare när barnet önskar fullfölja en utbildning i den mottagande medlemsstaten, liksom en motsvarande uppehållsrätt för den förälder som har den faktiska vårdnaden om barnet (dom av den 13 juni 2013, Hadj Ahmed, C-45/12, EU:C:2013:390, punkt 46).

65 Vid sådana förhållanden som de som är i fråga i det nationella målet, där barnen har en rätt enligt artikel 12 i förordning nr 1612/68 att fullfölja sin skolgång i den mottagande medlemsstaten samtidigt som den förälder som har den faktiska vårdnaden om dem riskerar att förlora sin uppehållsrätt i den medlemsstaten, skulle ett förbud för den föräldern att stanna kvar i den mottagande medlemsstaten under den tid barnen går i skolan medföra att de berövades en rätt som de tillerkänts av unionslagstiftaren (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 september 2002, Baumbast och R, C-413/99, EU:C:2002:493, punkt 71).

66 I förevarande fall framgår det av beslutet om hänskjutande att NA har ensam vårdnad om sina barn.

67 NA har följaktligen, genom att hon har den faktiska vårdnaden om MA och IA, även uppehållsrätt i enlighet med artikel 12 i förordning nr 1612/68.

68 Av det anförda följer att den fjärde frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 12 i förordning nr 1612/68 ska tolkas på så sätt att ett barn och barnets förälder som är tredjelandsmedborgare och som har ensam vårdnad om det barnet har uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten enligt den bestämmelsen, i en sådan situation som den som är i fråga i det nationella målet där den andra föräldern är unionsmedborgare och har arbetat i den medlemsstaten men inte längre är bosatt i sistnämnda stat när barnet påbörjar sin skolgång i den medlemsstaten.

*Den andra och den tredje frågan*

69 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i om artiklarna 20 och/eller 21 FEUF ska tolkas på så sätt att de innebär att såväl en underårig unionsmedborgare, som är bosatt sedan födseln i den mottagande medlemsstaten i vilken vederbörande inte är medborgare, som föräldern, som är tredjelandsmedborgare och som har ensam vårdnad om nämnda underåriga unionsmedborgare, har uppehållsrätt i nämnda mottagande medlemsstat, när de berörda personerna har uppehållsrätt i nämnda medlemsstat i enlighet med nationell rätt eller internationell rätt.

70 Domstolen erinrar inledningsvis om att artikel 20 FEUF stadgar att varje person som är medborgare i en medlemsstat ska vara unionsmedborgare, vilken är avsedd att vara den grundläggande ställningen för medlemsstaternas medborgare (se dom av den 20 september 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, punkt 31, och dom av den 8 mars 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, punkt 41 och där angiven rättspraxis).

71 Domstolen har mot denna bakgrund slagit fast att artikel 20 FEUF utgör hinder för nationella åtgärder som medför att unionsmedborgare berövas möjligheten att faktiskt åtnjuta kärnan i de rättigheter som ställningen som unionsmedborgare ger dem (dom av den 8 mars 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, punkt 42).

72 Villkoret avseende den omständigheten att unionsmedborgare berövas möjligheten att faktiskt åtnjuta kärnan i de rättigheter som ställningen som unionsmedborgare ger dem är av en mycket speciell karaktär. Det villkoret avser nämligen situationer i vilka en tredjelandsmedborgare, som är familjemedlem till en unionsmedborgare, trots att sekundärrätten avseende tredjelandsmedborgares uppehållsrätt inte är tillämplig, i undantagsfall inte får nekas uppehållsrätt, eftersom det skulle innebära att det unionsmedborgarskap som innehas av den ovannämnda unionsmedborgaren förlorar sin ändamålsenliga verkan. Detta gäller om unionsmedborgaren som följd av ett sådant nekande skulle tvingas att lämna unionen som helhet och berövas möjligheten att faktiskt åtnjuta kärnan i de rättigheter som ställningen som unionsmedborgare ger (dom av den 15 november 2011, Dereci m.fl., C-256/11, EU:C:2011:734, punkterna 66 och 67).

73 Vad beträffar en sådan situation som den som är i fråga i det nationella målet, ska det för det första beaktas att såväl klaganden i det nationella målet som hennes döttrar har uppehållsrätt i Förenade kungariket enligt artikel 12 i förordning nr 1612/68, såsom har konstaterats i punkt 68 i förevarande dom.

74 Det första villkor som uppställts för att det ska vara möjligt att göra gällande uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten med stöd av artikel 20 FEUF, såsom domstolen tolkat den bestämmelsen i domen av den 8 mars 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), nämligen att den berörda personen inte har uppehållsrätt i den medlemsstaten enligt unionens sekundärrätt, är emellertid inte uppfyllt.

75 Vad beträffar artikel 21 FEUF, ska det erinras om att det i den bestämmelsen föreskrivs att varje unionsmedborgare ska ha rätt att uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier ”om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i fördragen och i bestämmelserna om genomförande av fördragen”.

76 Sådana begränsningar och villkor återfinns i artikel 7.1 i direktiv 2004/38, bland annat villkoret att man ska ha tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen samt ha en heltäckande sjukförsäkring, i den mening som avses i artikel 7.1 b i det direktivet.

77 Domstolen har redan tidigare slagit fast att uttrycket ”har” tillräckliga tillgångar i den bestämmelsen ska tolkas så, att det räcker att unionsmedborgarna kan förfoga över sådana tillgångar, utan att det i denna bestämmelse uttrycks något krav på tillgångarnas ursprung. Tillgångarna kan således, enligt domstolen, exempelvis komma från en tredjelandsmedborgare (dom av den 16 juli 2015, Singh m.fl., C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 74).

78 Härav följer att MA och IA, i egenskap av tyska medborgare, kan ha rätt att uppehålla sig i Förenade kungariket i enlighet med artikel 21 FEUF och direktiv 2004/38, under förutsättning att de uppfyller de villkor som uppställts i det direktivet och, bland annat i artikel 7.1 i detsamma, antingen själva eller genom sin mor, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

79 Slutligen har domstolen slagit fast att när det av artikel 21 FEUF och direktiv 2004/38 följer en rätt att uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten för ett barn i låg ålder som är medborgare i en annan medlemsstat och som uppfyller villkoren i artikel 7.1 b i direktivet, har således även den förälder som har den faktiska vårdnaden om denna medborgare enligt samma bestämmelser rätt att uppehålla sig med barnet i den mottagande medlemsstaten (se dom av den 10 oktober 2013, Alokpa och Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punkt 29).

80 Domstolen har nämligen slagit fast att uppehållsrätten för en underårig unionsmedborgare – som tillerkänns uppehållsrätt enligt artikel 21 FEUF och direktiv 2004/38 – skulle förlora all ändamålsenlig verkan om denna medborgares förälder, oavsett om föräldern är medborgare i en medlemsstat eller i ett tredjeland, som har den faktiska vårdnaden om unionsmedborgaren inte tilläts att uppehålla sig tillsammans med unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten. Möjligheten för ett barn i låg ålder att utöva uppehållsrätten förutsätter nämligen med nödvändighet att barnet har rätt att åtföljas av den person som har den faktiska vårdnaden om det och följaktligen att denna person kan bo tillsammans med barnet i den mottagande medlemsstaten under den tid som barnet uppehåller sig där (se dom av den 19 oktober 2004, Zhu och Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punkt 45, och dom av den 10 oktober 2013, Alokpa och Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, punkt 28).

81 Den andra och den tredje frågan ska således besvaras enligt följande:

— Artikel 20 FEUF ska tolkas på så sätt att den innebär att varken en underårig unionsmedborgare, som är bosatt sedan födseln i den mottagande medlemsstaten i vilken vederbörande inte är medborgare, eller föräldern, som är tredjelandsmedborgare och som har ensam vårdnad om nämnda underåriga unionsmedborgare, har uppehållsrätt i nämnda mottagande medlemsstat, när de berörda personerna har uppehållsrätt i nämnda medlemsstat i enlighet med unionens sekundärrätt.

— Artikel 21 FEUF ska tolkas på så sätt att den innebär att nämnda underåriga unionsmedborgare har uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten, under förutsättning att vederbörande uppfyller de villkor som uppställs i artikel 7.1 i direktiv 2004/38, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva. I ett sådant fall har den förälder som har den faktiska vårdnaden om denna unionsmedborgare enligt samma bestämmelse rätt att bosätta sig tillsammans med vederbörande i den mottagande medlemsstaten.

**Rättegångskostnader**

82 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (första avdelningen) följande dom:

1) **Artikel 13.2 första stycket c i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG ska tolkas på så sätt att en tredjelandsmedborgare som är före detta make till en unionsmedborgare och som utsatts för våld i hemmet av den unionsmedborgaren under äktenskapet, inte har rätt till bibehållen uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten, med stöd av den bestämmelsen, när förfarandet för äktenskapsskillnad inleddes efter det att maken som är unionsmedborgare hade lämnat den medlemsstaten.**

2) **Artikel 12 i förordning nr 1612/68 ska tolkas på så sätt att ett barn och barnets förälder som är tredjelandsmedborgare och som har ensam vårdnad om det barnet har uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten enligt den bestämmelsen, i en sådan situation som den som är i fråga i det nationella målet, där den andra föräldern är unionsmedborgare och har arbetat i den medlemsstaten men inte längre är bosatt i sistnämnda stat när barnet påbörjar sin skolgång i den medlemsstaten.**

3) **Artikel 20 FEUF ska tolkas på så sätt att den innebär att varken en underårig unionsmedborgare, som är bosatt sedan födseln i den mottagande medlemsstaten i vilken vederbörande inte är medborgare, eller föräldern, som är tredjelandsmedborgare och som har ensam vårdnad om nämnda underåriga unionsmedborgare, har uppehållsrätt i nämnda mottagande medlemsstat, när de berörda personerna har uppehållsrätt i nämnda medlemsstat i enlighet med unionens sekundärrätt.**

   **Artikel 21 FEUF ska tolkas på så sätt att den innebär att nämnda underåriga unionsmedborgare har uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten, under förutsättning att vederbörande uppfyller de villkor som uppställs i artikel 7.1 i direktiv 2004/38, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva. I ett sådant fall har den förälder som har den faktiska vårdnaden om denna unionsmedborgare enligt samma bestämmelse rätt att bosätta sig tillsammans med vederbörande i den mottagande medlemsstaten.**

Underskrifter